

บึงกระตีดั้งธารชีวิตชาวโพประจักษ์

องค์การบริหารส่วนตำบลโพประจักษ์ จังหวัดสิงห์บุรี

บึงกระตีดั้ง – บ้านไร่ มีพื้นที่ประมาณ 60 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 2 หมู่บ้าน ของตำบลโพประจักษ์ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติของประชาชนในตำบล ในอดีตเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการประมง โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆ มาช่วยพัฒนารอบบึง ต่อมาหน่วยงานดังกล่าวไม่ได้เข้ามาให้การสนับสนุนปรับปรุงสภาพแหล่งน้ำ ส่งผลให้บึงตื้นเขินและมีวัชพืชปกคลุม ซึ่งชาวโพประจักษ์ส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการเกษตรโดยใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำแห่งนี้เป็นหลัก จึงได้รับความเดือดร้อน ทั้งในเรื่องการขาดแคลนน้ำและทรัพยากรสัตว์น้ำ ที่เป็นแหล่งอาหารของคนในชุมชนเนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติลดลง

วิถีใหม่

ปี 2544 องค์การบริหารส่วนตำบลโพประจักษ์ ได้จัดทำโครงการ “บึงกระตีดั้งธารชีวิตชาวโพประจักษ์” เพื่ออนุรักษ์บำรุงรักษาให้เป็นแหล่งน้ำหลักของตำบลและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจตลอดจนการจัดระเบียบชุมชน ในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนต่อไป

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำบึงกระตีดั้ง-บ้านไร่ ซึ่งเป็นผู้ที่ประชาชนคัดเลือกมาเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการการพัฒนาแหล่งน้ำ และจัดระเบียบในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ
2. ปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบึง โดยการปลูกต้นไม้รอบบึง ปล่อยพันธุ์ปลาในบึง และอื่นๆ ดังนี้
 - ปรับปรุงตกแต่งคันบึง เป็นเงิน 332,250 บาท
 - ก่อสร้างศาลาแพปลา เป็นเงิน 1,432,138 บาท
 - จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และป้ายประกาศ เป็นเงิน 7,600 บาท
 - จัดซื้อกังหันช่วยฟอกอากาศ 5 เครื่อง เป็นเงิน 100,000 บาท
 - ก่อสร้างป้อมยาม เป็นเงิน 85,220 บาท
3. จัดหางบทุนพัฒนาแหล่งน้ำของตำบล โดยจัดกิจกรรมการจับสัตว์น้ำในบึงเพื่อจำหน่ายได้เงินมาเป็นกองทุนจำนวน 20,000 บาท
4. ในโอกาสวันสำคัญได้รณรงค์ให้ประชาชนมาร่วมกันพัฒนาบึง ทำความสะอาดรอบๆบึง เก็บวัชพืชในบึง เช่น วันแม่แห่งชาติ

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. อบต.โพประจักษ์จัดสรรงบประมาณปี 2544 ปรับปรุงบึง จำนวน 1,957,208 บาท

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ท่าช้าง

จังหวัด: สิงห์บุรี

ประชากร: 3,527 คน

พื้นที่: 11.4 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

2. จัดสรรงบประมาณปี 2546 จำนวน 235,220 บาท

การระดมทุน/การระดมทุน	ระดมทุนโดยการให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันจับสัตว์น้ำในบึงจำหน่ายเป็นกองทุนพัฒนาแหล่งน้ำจำนวน 20,000 บาท
อุปกรณ์/เครื่องมือ	กังหันฟลอคอากาศของมูลนิธิชัยพัฒนา 5 เครื่อง
บุคลากร	1. สมาชิกในชุมชนทำหน้าที่ ปรับแต่งคันบึง กำจัดวัชพืช ปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ จำนวน 30 คน ทำงานทั้งหมด 45 วัน 2. คณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำ ทำหน้าที่บริหารจัดการ 15 คน คัดเลือกจากเวทีประชาคมตำบล ทำงานต่อเนื่อง

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2544	สร้างความตระหนักและการยอมรับภายใน อบต. เอง โดยการนำเรื่องเข้าที่ประชุม อบต. ทุกครั้ง	นายก อบต./ปลัด อบต.
2544	จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนและจัดเวทีประชาคมตำบล เพื่อให้แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำเป็นไปตามความต้องการของประชาชน โดยประชาชนในตำบลมีความเห็นตกลงร่วมกันว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบึงกระต๊อแดง-บ้านไร่ เนื่องจากบึงได้ทรุดโทรมลง เกิดน้ำเน่าเสีย จำนวนสัตว์น้ำลดลงและบริเวณรอบบึงก็ถูกวัชพืชปกคลุมเป็นจำนวนมาก	นายก อบต./ปลัด อบต.
2544	แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำบึงกระต๊อแดง-บ้านไร่ ซึ่งเป็นผู้ที่ประชาชนคัดเลือกมาจากเวทีประชาคมตำบล เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการการพัฒนาแหล่งน้ำ และจัดระเบียบในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ	นายก อบต./ปลัด อบต./ประชาชน ในตำบล
2544	สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานในส่วนที่ทำได้เอง	นายก อบต.และ ปลัด อบต.
2544	เขียนโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด	นายก อบต./ ปลัด อบต./ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำ
2544	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประมง กรมป่าไม้ เพื่อขอรับการสนับสนุนพันธุ์ปลาและพันธุ์พืช	นายก อบต./ ปลัด อบต./ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำ
2544	ปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบึง โดยการปลูกต้นไม้รอบบึง ปล่อยพันธุ์ปลาในบึง	นายก อบต./ ปลัด อบต./ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำ
2544	จัดหากองทุนพัฒนาแหล่งน้ำของตำบล โดยจัดกิจกรรมการจับสัตว์น้ำในบึงเพื่อจำหน่าย ได้เงินมาเป็นกองทุนจำนวน 20,000 บาท	นายก อบต./ ปลัด อบต./ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำ
2544	ในโอกาสวันสำคัญได้รณรงค์ให้ประชาชนมาร่วมกันพัฒนาบึง ทำความสะอาดรอบๆ บึง เก็บวัชพืชในบึง เช่น วันแม่แห่งชาติ	นายก อบต./ ปลัด อบต./ คณะกรรมการพัฒนาแหล่งน้ำ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

ประชาชนในตำบล

ร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาแหล่งน้ำ

กรมประมง

สนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการ และพันธุ์สัตว์น้ำ

กรมป่าไม้

จัดกิจกรรมสนับสนุนการปลูกป่า และพันธุ์ไม้

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. บึงกระตี่แดง-บ้านไร่ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของชุมชน ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดการดูแล ส่งผลทำให้บึงดินแข็ง น้ำในบึงเกิดการเน่าเสีย บริเวณบึงมีวัชพืชปกคลุม ปริมาณสัตว์น้ำลดลงเหลือเพียงแค่น้ำสำหรับบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น
2. ประชาชนขาดจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ประชาชนทุกคนในชุมชนต้องช่วยกันดูแล
3. ประชาชนในตำบลขาดสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

หลังการดำเนินการ

1. ชาวโพธิ์ประจักษ์มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร ปลูกและบริโภค สัตว์น้ำในบึงมีปริมาณเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการจับสัตว์น้ำในบึงเพื่อการบริโภคในครัวเรือนแล้ว ยังมีเหลือสำหรับจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกด้วย
2. ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนที่สูงขึ้น โดยพิสูจน์ได้จากการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำตำบล จากความต้องการและดำเนินการของประชาชนในชุมชนเอง
3. คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงดีขึ้น เนื่องจากมีสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ	1. นำมาพูดคุยในเวทีประชาคมของชุมชนทุกครั้ง ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ
2. มีวัชพืชปกคลุมมาก มีปลาน้อย	2. จัดงบประมาณขุดลอก รณรงค์กำจัดวัชพืช ขุดพันธุ์ปลาจากกรมประมง และห้ามจับปลาในฤดูวางไข่
3. ยังไม่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เพราะยังไม่ได้รับงบประมาณที่ขอรับจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมจังหวัด	3. จัดตั้งงบประมาณในการดำเนินงานโครงการเอง เพราะปัจจุบันงานด้านโครงสร้างพื้นฐานลดลง สามารถนำงบประมาณมาพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. แรงบันดาลใจของผู้บริหาร อบต. ซึ่งเป็นคนในพื้นที่
2. ความร่วมมือของชาวโพธิ์ประทับช้างในการปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรของชุมชน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

เนื่องจากบึงกระดังงา-บ้านไร่เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เป็นแหล่งชีวิตของชุมชนรอบๆ บึง องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้างจะต้องดูแลรักษาตามหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารชุดใดก็ตาม นอกจากนี้ประชาชนรอบๆ บึงและในตำบลเมื่อได้รับประโยชน์แล้ว จะมีจิตสำนึกความเป็นเจ้าของและจะดูแลรักษาแหล่งผลประโยชน์ของตนเองตลอดไป สำหรับเรื่องการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนอื่นแต่ อบต. ก็จะทำงบประมาณของตนเองมาดำเนินการให้สำเร็จ

บทเรียนที่ได้รับ

1. ทำให้เข้าใจว่าการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนท้ายที่สุดหน่วยราชการต้องเป็นผู้ประสานเพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้น
2. สิ่งใดที่อยู่ใกล้ตัวเรามักจะถูกมองข้ามไม่เห็นว่ามันมีความสำคัญ ทำให้ขาดการใส่ใจดูแลรักษา จนนำไปสู่การเกิดปัญหาในที่สุด ซึ่งถ้าเราใส่ใจต่อสิ่งรอบข้างอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว ปัญหาต่างๆ ย่อมไม่เกิดขึ้น

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

ถ้าชุมชนใดมีปัญหาแหล่งน้ำเสื่อมโทรม ผู้บริหารและประชาชนในชุมชนมีความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหา ก็สามารถทำได้

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายมวน เหมือนพงษ์
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง
ที่อยู่ : หมู่ 2 ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
โทรศัพท์ : (036) 595-359

ชื่อ-นามสกุล : นายอนุกานต์ ขอบทำดี
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง
ที่อยู่ : หมู่ 2 ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
โทรศัพท์ : (036) 595-359

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2544

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ 2 ตำบลโพประจักษ์ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี 16140
ขนาดพื้นที่	11.4 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	1,712,321.90บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	2,714,677.98 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	9 คน 3 คน ข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	3,513 คน
จำนวนครัวเรือน	862 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลโพประจักษ์เป็นพื้นที่ราบลุ่มชุ่มน้ำมีแม่น้ำ น้อยไหลผ่านด้านทิศตะวันออกของตำบล ประชาชนมี อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก โดยทำนาเป็นส่วน ใหญ่และมีอาชีพปลูสดั้ว การประมง เป็นลำดับ รองลงมา ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ แหล่งน้ำ ธรรมชาติ(บึงกระตี่แดง-บ้านไร่) มีพื้นที่ประมาณ 60 ไร่ เป็นแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร ประมง และ อุปโภคบริโภค มีป่าชุมชน เป็นป่าไม้ที่ได้รับการ สนับสนุนจากกรมป่าไม้และได้รับรางวัลตำบลเขียวขจี ดีเด่นในปี 2544 สภาพสังคมโดยส่วนร่วมประชาชน ดำรงชีวิตตามแบบวิถีไทย ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม ไม่มีอาคารพาณิชย์ ตลาด ศูนย์การค้าหรือสถาน บริการ ปัญหาสังคมทั้งในเรื่องผู้มีอิทธิพลและ ยาเสพติดไม่ปรากฏ ด้านสาธารณสุขมีโรงพยาบาล ชุมชนขนาด 30 เตียง 1 แห่ง ด้านการศึกษามีโรงเรียน จำนวน 3 แห่ง เป็นระดับอาชีวศึกษา 1 แห่ง และเป็น ระดับประถมศึกษา 2 แห่ง